

Statsforvalteren i Troms og Finnmark

*Romssa ja Finnmárkku stáhtahálddašeaddji
Tromssan ja Finmarkun staatinhallittija*

Vår dato:

08.12.2020

Vår ref:

2019/2181

Deres dato:

06.12.2020

Deres ref:

Avinor AS
Postboks 150
2061 Gardermoen
Att. Helland, Ingvild

Saksbehandler, innvalgstelefon
Anne Birte Tennøy, 77642205

Tillatelse til graving i forurenset grunn ved Tromsø lufthavn

Vi viser til tiltaksplan for graving i forurenset grunn i forbindelse med oppgradering av Tromsø lufthavn av 2. desember 2020¹.

Vedtak

Statsforvalteren i Troms og Finnmark gir Avinor AS, Tromsø lufthavn ENTC tillatelse til å gjennomføre gravearbeider ved oppgradering av lufthavnen som omsøkt. Tillatelsen er gitt med krav og vilkår 1-8. Tillatelsen er gyldig fra dags dato til 1. januar 2023. Hjemmel for vedtaket er forurensingsloven § 11, jf. § 16.

Tillatelsesnummer 2021.028.T. Tillatelsens vilkår følger som vedlegg.

Denne tillatelsen gjelder i tillegg til Tromsø lufthavns generelle tillatelse etter forurensingsloven.

Kort om bakgrunnen for saken

Avinor ved Tromsø lufthavn skal oppgradere lufthavnen. Oppgraderingen omfatter ombygging og utvidelse av terminalbygg A, riving av terminalbygg B «Bananen», rehabilitering av flyoppstillingsplasser og opprusting av vegnettet inn og ut av lufthavnsområdet.

Tiltaksområdet er estimert til ca. 40 000 m². 4800 m² utgjør utvidelsen av terminalbygg A, hvor det er planlagt utgraving ned til ca. 5 meters dybde. Det forventes at deler av tiltaket kun vil innebære mindre overflatearbeider (grøntarealer og asfaltering) med lite graving. I forbindelse med arbeidet på lufthavnen, er det prosjektert ny overvannsledning som vil krysse tiltaksområdet som omfattes av denne planen.

Undersøkelser viser at det er påvist forurensning i grunnen. Forurensningen består av polyaromatiske hydrokarboner (PAH) oljeforurensning (alifater) og perfluorerte forbindelser (PFAS). Alifater er påvist opp til tilstandsklasse V (svært dårlig miljøtilstand) og PAH er påvist i tilstandsklasse IV (dårlig

¹ Tiltaksplan for forurenset grunn - Tromsø Lufthavn utvidelse, Rambøll 2.12.2020.

miljøtilstand) i henhold til Miljødirektoratets veileder. Høyeste påviste konsentrasjoner av sum PFAS i det planlagte graveområdet er på 23 µg/kg.

Statsforvalterens vurdering

Det er i tiltaksplanen beskrevet at det skal gjennomføres supplerende prøvetaking for avgrensning av forurensningen, og at håndtering av oljeforurensset vann i gravegrop skal hensyntas.

Statsforvalteren stiller i tillegg spesifikke krav til håndtering av eventuelt PFAS-forurensset vann, jf. vilkår 6.3.

For PFOS er dagens normverdi i jord 100 µg/kg, jf. forurensingsforskriften kapittel 2, vedlegg 1. Etter at normverdien for PFOS på 100 µg/kg ble fastsatt i forskrift, har det kommet ny kunnskap om helse- og miljøeffekter av PFOS. Miljødirektoratet jobber nå med et forslag som tar utgangspunkt i 2 µg/kg PFOS som normverdi i jord. For andre PFAS-er finnes det ikke normverdier for jord.

Statsforvalteren vurderer med bakgrunn i usikkerheten rundt grenseverdier og den miljømessige effekten av PFAS-forbindelser å sette akseptverdien for hva som kan omdisponeres på tiltaksområdet til 20 µg/kg sum PFAS.

Det er ikke oppgitt noen anslag over hvor mye masser som skal graves opp under tiltaket. Det er også usikkert hva som er planlagt gravedybde i områder utenfor byggegropen, som veg, grøntareal og VA-nett. Det er lagt opp til uttak og analyser av kontrollprøver i forbindelse med riving av bygg og ved avgrensning av påvist forurensning. Disponering av masser og supplerende prøver skal dokumenteres og rapporteres jf. tillatelsens vilkår 8.1. Statsforvalteren presiserer at det ikke kan gjennomføres terrenginngrep i områder som ikke er kartlagt, eller som medfører at eksisterende forurensning gjøres mindre tilgjengelig for eventuelle oppryddingstiltak.

Tiltaksområdet ligger ved vannforekomsten Sandnessundet (vann-nett id 0402021000-2-C). Vannforekomsten er i dag vurdert til å ha dårlig kjemisk tilstand og god økologisk tilstand. Med bakgrunn i tiltakets begrensede omfang, resipientens størrelse og forutsatt at tiltaket gjennomføres etter fastsatte vilkår, vurderer Statsforvalteren at tiltaket ikke medfører en vesentlig risiko for forringelse av miljøtilstanden i Sandnessundet.

Det kommer frem av naturbase.no at tiltaksområdet ikke er registrert med utvalgte naturtyper eller med arter av nasjonal forvaltningsinteresse.

Saksgang

Statsforvalteren behandler søknader i samsvar med forurensingsforskriften kapittel 36 om behandling av tillatelser etter forurensningsloven. På grunn av at tillatelsen vil være av mindre miljømessig betydning, jf. forurensingsforskriften § 36-9, er ikke søknaden lagt ut til offentlig innsyn og eller sendt til Tromsø kommune for kommentarer.

Varsel om gebyr

Statsforvalterens behandling av søknader om tillatelse er omfattet av en gebyrordning. Vi varsler at Avinor skal betale et gebyr på kr. 9 900,- for vår behandling av søknaden, jf. forurensningsforskriften § 39-4, sats 8. Vi ber om eventuelle kommentarer til varselet innen tre uker.

Klagerett

Avinor og andre med rettslig klageinteresse kan klage på vedtaket. En klage bør inneholde en begrunnelse og hvilke endringer som ønskes. I tillegg skal andre opplysninger som kan ha betydning for saken komme fram.

Klagefristen er tre uker fra dette brevet ble mottatt. En eventuell klage skal sendes til Statsforvalteren i Troms og Finnmark.

Med hilsen

Per Kristian Krogstad (e.f.)
leder forurensningsseksjonen

Anne Birte Tennøy
seniorrådgiver miljø

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Miljødirektoratet	Postboks 5672 Sluppen	7485	TRONDHEIM
Tromsø kommune	Postboks 6900	9299	TROMSØ

Vedlegg: Tillatelse med vilkår

Vilkår for tillatelse til graving i forurenset grunn ved Tromsø lufthavn

(vedtak 8.12.2021)

1. Tillatelsens ramme

- 1.1 Tillatelsen omfatter graving i forurenset grunn og videre håndtering av jordmasser på tiltaksområdet. Tillatelsen vil være gjeldende fra dags dato og frem til 1. januar 2023.
- 1.2 Tillatelsen omfatter tiltak på Tromsø lufthavn slik det er angitt i tiltaksplan av 2. desember 2020, dersom ikke annet kommer frem av tillatelsen og dens vilkår, eller av andre vedtak eller det på annen måte er skriftlig avklart med Statsforvalteren i Troms og Finnmark.

2. Generelle vilkår

- 2.1 Som tiltakshaver er Avinor AS ansvarlig for at vilkårene i tillatelsen blir overholdt, og plikter å orientere vedkommende som skal gjennomføre tiltakene om de vilkår som gjelder, samt de restriksjoner som er lagt på arbeidet.
- 2.2 Statsforvalteren skal varsles ved oppstart av gravearbeidene.
- 2.3 Avinor AS må på forhånd avklare med Statsforvalteren i Troms og Finnmark dersom de ønsker å gjøre endringer i planlagte tiltak, driftsforhold, utslipp m.m. som kan ha miljømessig betydning, og som ikke er i samsvar med opplysninger som er gitt i tiltaksplanen eller under saksbehandlingen.
- 2.4 Statsforvalteren i Troms og Finnmark kan oppheve eller endre vilkårene i tillatelsen, sette nye vilkår eller, om nødvendig, kalle tillatelsen tilbake, dersom vilkår gitt etter forurensningsloven § 18 er til stede (bl.a. dersom det viser seg at skaden eller ulempen ved forurensningen blir vesentlig større eller annerledes enn ventet da tillatelsen ble gitt). Statsforvalteren i Troms og Finnmark har på samme grunnlag rett til, på ethvert tidspunkt, å stoppe arbeidet.
- 2.5 Tiltaksområder hvor uvedkommende kan eksponeres for forurensning, skal holdes avsperrert og ikke være tilgjengelig for allmennheten.
- 2.6 Statsforvalteren i Troms og Finnmark skal til enhver tid ha tilgang til området for tilsyn.

3. Internkontroll

- 3.1 Avinor AS plikter å etablere internkontroll for sin virksomhet i henhold til forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften). Internkontrollen skal blant annet sikre og dokumentere at virksomheten overholder krav i denne tillatelsen, forurensningsloven, produktkontrollloven og relevante forskrifter til disse lovene. Avinor AS plikter å holde internkontrollen oppdatert, og til enhver tid å ha oversikt over alle aktiviteter som kan medføre forurensning, og kunne redegjøre for risikoforhold.

4. Forebyggende og beredskapsmessige tiltak mot akutt forurensning

- 4.1 Avinor AS skal, på bakgrunn av en miljørisikovurdering og de iverksatte tiltakene, etablere og vedlikeholde en beredskap mot akutt forurensning. Beredskapen skal være tilpasset den

miljøriskoen som tiltaket til enhver tid representerer. Beredskapsplan skal utarbeides før tiltakene starter.

- 4.2 Avinor AS skal uten ugrunnet opphold varsle Statsforvalteren i Troms og Finnmark om unormale forhold som har eller kan få forurensningsmessig betydning.
- 4.3 Akutt forurensning eller fare for akutt forurensning som følge av tiltakene skal varsles iht. forskrift om varsling av akutt forurensning eller fare for akutt forurensning. Avinor AS skal også så snart som mulig underrette Statsforvalteren i Troms og Finnmark i slike tilfeller.

5. Gjennomføring av gravearbeider og håndtering av jordmasser

- 5.1 Akseptkriterier for jord som vil gjelde for gravearbeidet og videre håndtering av jordmasser er gitt i tabell 1.

Tabell 1: Akseptkriterier for jord

	Akseptkriterier
Sum PFAS	20 µg/kg
Annen forurensning	Opp til og med tilstandsklasse III (iht. TA-2553/2009)

- 5.2 Kvalifisert miljørådgiver skal være til stede på tiltaksområdet tilstrekkelig ofte, og ved alle relevante tidspunkter og anledninger. Dette skal beskrives i internkontrollen.
- 5.3 Oppgraving og mellomagring av masser skal gjennomføres som beskrevet i tiltaksplanen og må foregå slik at det fører til minst mulig spredning av forurensning. Forurensede masser skal ikke blandes med rene masser. Skrot og gjenstander i gravemassene skal sorteres ut og leveres til godkjent avfallsmottak. Stein med synlig forurensning skal rengjøres så godt det lar seg gjøre og kan deretter gjenvinnes på tiltaksområdet.
- 5.4 *Håndtering av masser som kan anses å være farlig avfall:* Masser med konsentrasjoner av miljøfarlige stoffer som, ifølge veilederen "Helsebaserte tilstandsklasser for forurenset grunn", gjør at massene kan anses å være farlig avfall, skal transporteres til godkjent avfallsanlegg for slike masser. For PFOS gjelder grenseverdi på 50 mg PFOS/kg for avfall som må destrueres i henhold til POPs-forordningen².
- 5.5 Eventuell mellomagring av farlig avfall må skje på tett dekke, med tett overdekking og oppsamling av sigevann.
- 5.6 Ved mellomagring av forurenset jord på tiltaksområdet, skal dette foregå på en slik måte at miljøgifter ikke spres. Ved mellomagring av PFAS/PFOS-holdige jord, eller jord med annen forurensning som kan lekke ut, skal dette foregå på tett dekke og omdisponeres snarest mulig. Eventuelt avrenningsvann som oppstår, skal samles og håndteres på lik linje som lensevann fra byggegrøp. Ved mellomagring utenfor tiltaksområdet kreves tillatelse fra Statsforvalteren.

² Forordning (Ef) nr. 850/2004 om persistente organiske miljøgifter (POPs- forordningen)

- 5.7 Ved omdisponering av jordmasser, skal gjenbruk av overskuddsmasser med lav forurensningsgrad prioriteres fremfor masser med høyere forurensningsgrad. En forutsetning for disponering av masser er at disse skal være nyttig bruk og erstatte masser som ellers ville blitt brukt.
- 5.8 For dokumentasjon av forurensningsnivå i oppgravde masser skal det gjennomføres gode forundersøkelser som danner gode grunnlagsdata for massedisponering. Behov for blandprøver skal vurderes fortløpende av miljørådgiver. I tilfeller hvor et parti med masser inneholder flere forurensningskomponenter, og massene kommer fra samme areal og inneholder de samme forurensningskomponentene i omtrentlige samme konsentrasjoner, skal følgende være gjeldende for fastsettelse av samlet tilstandsklasse:
- Gjennomsnittet av analyseverdiene må ikke overskride akseptkriteriene/krav til masser i punkt 5.1
 - Ingen enkelt analyseverdi må overskride akseptkriteriene/krav til masser i punkt 5.1 med mer enn 50 prosent.

6. Tiltak for å redusere spredning til vann ved graving

- 6.1 For å hindre forurensning i omgivelsene, skal Avinor AS foreta alle nødvendige forholdsregler for å unngå spredning av relevante helse- og miljøfarlige stoffer til miljøet.
- 6.2 Eventuelt lensevann i gravegrop samt avrenning fra mellomlager skal prøvetas før man beslutter hvordan det skal håndteres.
- 6.3 Hvis det påtreffes PFAS over 0,1 µg/L i eventuelt lensevann, må informasjon om hvordan dette skal håndteres sendes til oss. Lensevann med PFAS-innhold over dette kan ikke slippes på kommunalt nett. Forslag til håndtering av eventuelt PFAS-holdig lensevann over dette grenseverdi, skal sendes Statsforvalteren i Troms og Finnmark for vurdering.

7 Kontroll- og overvåking

- 7.1 Avinor AS skal gjennomføre kontroll og overvåking av gravetiltaket. Kontroll- og måleprogrammet skal bygge på de krav som følger av denne tillatelsen og slik det er beskrevet i tiltaksplanen.

8 Sluttrapport og registrering i Grunnforurensing

- 8.1 Virksomheten skal utarbeide sluttrapport fra gravearbeidet. Rapporten skal beskrive arbeid og tiltak som er gjennomført, samt eventuelle avvik. Resultatene fra eventuelle supplerende prøver skal vedlegges. Disponeringen av forurenset masse skal beskrives og eventuell levering til godkjent mottak skal dokumenteres. Kart med oversikt over områder med gjenværende forurensete masser skal vedlegges rapporten. Rapporten må sendes inne senest 12 uker etter arbeidene er ferdige.
- 8.2 Lokaliteten skal registreres og oppdateres i Miljødirektoratets fagsystem Grunnforurensing <http://grunnforurensing.miljodirektoratet.no/>. Relevante prøvepunkter og analyseresultater skal importeres i databasen ved bruk av systemets import-mal. Data som fremskaffes ved overvåking i vann skal registreres i databasen Vannmiljø. Data leveres på Vannmiljø's importformat, som finnes på <http://vannmiljokoder.miljodir.no/>. Registrering skal være utført 12 uker etter at tiltaket er ferdigstilt.

VEDLEGG 1

Liste over PFAS forbindelser som inngår i sum PFAS i vilkår 5.1 (jord)

- 1) 4:2 Fluortelomersulfonat (FTS)
- 2) 6:2 Fluortelomer sulfonat (FTS) (H4PFOS)
- 3) 8:2 Fluortelomersulfonat (FTS)
- 4) 7H-Dodekafluorheptansyre (HPFHpA)
- 5) Perfluor -3,7-dimetyloktansyre (PF-3,7-DMOA)
- 6) Perfluordekansyre (PFDeA)
- 7) Perfluorbutansyre (PFBA)
- 8) Perfluorbutansulfonat (PFBS)
- 9) Perfluordodekansyre (PFDoA)
- 10) Perfluortridekansyre (PFTrA)
- 11) Perfluordekansulfonsyre (PFDS)
- 12) Perfluorheptansyre (PFHpA)
- 13) Perfluorheptansulfonat (PFHpS)
- 14) Perfluorheksansyre (PFHxA)
- 15) Perfluorheksadekansyre (PFHxDA)
- 16) Perfluorheksansulfonat (PFHxS)
- 17) Perfluornonansyre (PFNA)
- 18) Perfluoroktansyre (PFOA)
- 19) Perfluoroktylsulfonat (PFOS)
- 20) Perfluoroktansulfonamid (PFOSA)
- 21) Perfluorpentansyre (PFPeA)
- 22) Perfluortetradekansyre (PFTA)
- 23) Perfluorundekansyre (PFUnA)
- 24) N-etylperfluoroktansulfonamid (EtFOSA)
- 25) N-etylperfluoroktansulfonamid-HAc (EtFOSAA)
- 26) N-etylperfluoroktansulfonamidetanol (EtFOSE)
- 27) N-metylperfluoroktansulfonamid-HAc (MeFOSAA)
- 28) N-metylperfluoroktansulfonamidetanol (MeFOSE)
- 29) N-metylperfluoroktansulfonamid (MeFOSA)
- 30) Perfluoroktansulfonamid-HAc (FOSAA)

Liste over PFAS forbindelser som inngår i sum PFAS i vilkår 6.3 (vann)

- 1) Perfluorbutansulfonat (PFBS)
- 2) Perfluorheksansulfonat (PFHxS)
- 3) Perfluorheptansulfonat (PFHpS)
- 4) Perfluoroktylsulfonat (PFOS)
- 5) Perfluordekansulfonsyre (PFDS)
- 6) Perfluorbutansyre (PFBA)
- 7) Perfluorpentansyre (PFPeA)
- 8) Perfluorheksansyre (PFHxA)
- 9) Perfluorheptansyre (PFHpA)
- 10) Perfluoroktansyre (PFOA)
- 11) Perfluornonansyre (PFNA)
- 12) Perfluordekansyre (PFDeA)
- 13) PFUdA (Perfluorundekansyra) - PFCA
- 14) Perfluordodekansyre (PFDoA)
- 15) Perfluortridekansyre (PFTrA)
- 16) Perfluortetradekansyre (PFTA)
- 17) Perfluorheksadekansyre (PFHxDA)
- 18) Perfluoroktansulfonamid (PFOSA)
- 19) 4:2 Fluortelomersulfonat (FTS)
- 20) 6:2 Fluortelomer sulfonat (FTS) (H4PFOS)
- 21) 8:2 Fluortelomersulfonat (FTS)
- 22) 7H-Dodekafluorheptansyre (HPFHpA)
- 23) Perfluor -3,7-dimetyloktansyre (PF-3,7-DMOA)